

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 24. marcija 1875.

Obseg: Razglas Kranjskim ovčerejcem. — Kmetovalci pazite na senožeti! — Živa spomladanska znamenja. — Stelja in gnoj. (Dalje.) — O modi. — Zapisnik 22. odborove skupščine slovenske Matice 10. aprila. — Mrvice slovniške in slovarške. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Ponarejeni bankovci. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas Kranjskim ovčerejcem.

Kmetijska družba Kranjska bode, kakor že več let, tako tudi letos iz državne subvencije nakupljene ovce in ovne Jezerskega in Ugoviškega plemena brezplačno takim gospodarjem delila, kateri se zavežejo, ta živinčeta za pleme v svoji okolici rabiti.

Gospodarji, ki želé takih ovác dobiti, naj vložijo prošnje do 20. aprila t. l. podpisanemu odboru, in v teh prošnjah, ki jih morata župan in predstojnik dotične kmetijske podružnice potrditi, naj povedó: 1. ali so dozdej že z ovčerejo se pečali, 2. ali v njihovi okolici se redí veliko ovác, in 3. ali samo le ovna ali pa tudi ovco želijo.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske v Ljubljani 20. marca 1875.

Kmetovalci, pazite na senožeti!

Spisal Fr. Kuralt.

„Pomnožite pridelek krme in zboljšajte svojo živinorejo“, to je geslo dandanes napredovalnih kmetovalcev. In res, le z zboljšanjem naše živinoreje bo moglo vspešno napredovati občno blagostanje, in le s pomnoženjem pridelkov krme se bo mogla tudi izboljševati in množiti naša živinoreja.

Ravno zdaj pa pride prilični čas, da si vsaki poljedelec lahko pomnoži pridelek krme, in to namreč s tem, da s pozornim očesom ogleda svoje senožeti in pašnike, v kakem stanju da se nahajajo. Veliko je senožet, ki so prerašene in preprežene z mahom, da se ne vidi skoraj nikaka krmska rastlina, al ravno toliko skoraj je tudi kmetovalcev, ki se za to ne zmenijo, vendar pa tožijo, da imajo na svojih senožetih slabe pridelke. Uprežite brano, in povlecite z njo svoje senožeti, videli boste, koliko da ste mahu iztrebili, in kako se bodo okrepčale vaše krmske rastline. Pa ne samo zaradi tega je povleka z brano zeló koristna, ampak z brano se odpre in zrahlja zgornji del zemlje, da zrak more lahko dohajati do korenin, da v globočini razkrojiva rastlinam potrebno hrano. Posebno je to priporočati v težki ilovčasti zemlji, čez katero se naredi pozimi skorja, ki popolnoma zapreči vhod zraku do rastlinskih korenin.

Po nekaterih senožetih opazijo se velike pleše, kjer se rastline suše in ginejo, ter dokazujejo gospo-

darju veliko zanikernost. Marsikater gospodar ugiba, kaj da je krivo tega, in brez prepričanja obdolžuje nedolžnega krtca, *) da je on kriv. Ne, ne krt, ampak druge živali so, ki spodjedajo in se hranijo od rastlinskih korenin, ter prouzročujejo, da se morajo rastline posušiti. Najškodljivejše in najbolj razširjene so med temi škodljivimi živali ogrci in poljske miši; one živijo le od rastlinskih korenin, in v čem boljsem stanu se senožeti nahajajo, tim laglje se te živali množé, ker jim ne pomanjkuje hrane.

Mnogo se je že skrbelo za to, kako bi se mogli najti pripomočki za pokončevanje poljskih miš in ogrcev. Ali znanost in umetnija jih do danes še ni znašla takih, da bi se mogli z najboljšim vspehom priporočati. Za to je skrbela pa narava sama, da je dala tudi zoper te najškodljivejše živali pripomoček, da se morejo vničiti, in ta pripomoček so — krti. Dokazano nam je sto in stokrat, da se krti nikakor ne živé od rastlinskih korenin, ampak le od ogrcev in poljskih miš in drugih rastlinam škodljivih mrčesov. Naredile so se skušnje sè zaprtimi krti, ter se jim dale rastline za hrano, da bi se prepričali, ali se hranijo od rastlin ali ne, pa kmalu se je videlo, da se krti niso dotaknili rastlin, nego počeli so drug družega objedati, dokler niso vsi glada poginili. Važnost in veliko korist so spoznavali davno že na Nemškem; tako je pred nekoliko leti nek gospodar blizo Berolina svoje polje, ki je merilo do 100 oralov, na katerem je pa vsaka rastlina vsled preobilnih ogrcev in drugih škodljivih mrčesov poginila, rešil le s tem, da je nakupil krtov, ki jih je celó po 50 soldov plačeval, in spustil na svoje polje. V kratkem času bilo je polje rešeno največih sovražnikov, in rastline so rastle krepko in zopet v rasti napredovale.

Kako pa delate vi, dragi gospodarji, s krti? Pobijate jih, lovíte jih, kolikor mogoče, s izgovorom, da postane senožet vsled krtin neravna in težka za košnjo, ne pomislite pa nikakor ne, da s tem le sebi škodujete,

*) Krta vrstujejo prirodopisci žužkojedom. V knjigi Pokorny-evi, poslovenjeni po prof. Erjavcu, so žužkojedi majhni, ponočni pod zemljo živeči sesavci. Gobec jim je podaljšan v rilček, kratke noge so vstvarjene za kopanje, hodijo pa po podplatih; zobovje je popolno, prednji kočnjaki so enostavno špičasti in očnjakom podobni, zadnji imajo pa po več špic, tedaj že tudi zobovje kaže, da krt ni rastlinojdec, kakor so nekdanji učenjaki mislili in krtca prav po nedolžnem za hudodelca zato na senožetih imeli, ker pod zemljo živi!

Vred.